

SZERKESZTŐI TELEFON.

K. K. Kolozsvár. A «Diák természetrajza» nem jelent meg külön kiadásban, ellenben a «Diákszótár» megjelent. — G. S. Zalaegerszeg. A sakktábla megbetűzése nagyon egyszerű. A vízszintes mezők sorai balról jobbra betűkkel, a függőleges mezők sorai alulról fölfelé számokkal vannak jelölve. A számítás mindig fehér állásától kezdődik.

	a	b	c	d	e	f	g	h
8	a8	b8	c8	d8	e8	f8	g8	h8
7	a7	b7	c7	d7	e7	f7	g7	h7
6	a6	b6	c6	d6	e6	f6	g6	h6
5	a5	b5	c5	d5	e5	f5	g5	h5
4	a4	b4	c4	d4	e4	f4	g4	h4
3	a3	b3	c3	d3	e3	f3	g3	h3
2	a2	b2	c2	d2	e2	f2	g2	h2
1	a1	b1	c1	d1	e1	f1	g1	h1

Fehér

K. királyt, V. vezért (királyné), B. bástyát, F. futárt, H. huszárt jelent, míg a gyalogok csak mezőik számával vannak jelölve, e2—e4 azt jelenti, hogy az e mezőn álló gyalog két mezővel előre lép. Hg1—f3: hogy a g1-en álló

huszár f3 mezőre ugrik. A X jegy kiütést jelent, pl. eX4d5. 0—0 és 0—0—0 a bástyázást (rochade) jelentik, még pedig az előbbi a rövid, az utóbbi a hosszú bástyázást. Ennyi az egész. — V. R. Az Akadémia helyesírási szabályai megjelentek és kaphatók Nagel Ottónál 20 kr-ért. — G. K. Bpest. A világot sem alkalmatlanok! Mindég örömmel látjuk sorait. Várjuk az ígért dolgozatot, mely kétség-telenül élénk, könnyed előadásban lesz megírva. — P. J. Pápa. 1. A Képzőművészeti társulat helyisége a Műcsarnokban van, lapjának «Műcsarnok» a címe Ambrozovics Dezső szerkeszti. Pengetik-e önképzőkörükben a művészet kérdését? 2. A Nyelvőr szerkesztősége a Newyork-palotában van. — P. J. Pápa és M. D. Debreczen. A tudósítást legközelebbi számunkba beveszszük. Üdvözlét. — K. S. Trencsén. Forduljon egyenesen az illető kereskedőhöz. — Halmi Gy. Budapest. Látogasson el vasárnap d. e. 11 órákor a szerkesztőségbe. — K. Gy. Losonc. Az önök önképzőköre pusztán szavalással foglalkozik? — B. K. Sopron. 1. Taine híres angol irodalomtörténetét Csiky Gergely fordította magyarra, hat kötetet foglal el az Akadémia kiadványai közt. 2. Arany László összes költeményei (Gyulai Pál előszavával, melyből részletet közöltünk) ép most jelentek meg a Franklin-Társulatnál. — Sch. F. Pécs. 1. Már azt mi vagyunk hivatva eldönteni, hogy minta-programm volt-e, vagy sem. Ezt pedig éppenséggel nem nevezhetjük annak. 2. Jutalomkönyvet fog kapni. — Sz. S. Léva. A kértett intézetet nem ösmerjük. Forduljon Oláh Gábor debreczeni főgimnáziumi tanulóhoz; ki szívesen ad fölvilágosítást. — Wundszám Sándor előfizetünk 5 forintot érő nagy bélyeges albumát 2 forintért hajlandó eladni. A venni szándékozók forduljanak hozzá. Zomborba. — G. K. Budapest. Megkaptuk, bevált, mihamar hozzuk. Köszönjük. — A hiányzó számokat a kiadóhivaaltól kell kérni.

Alapítási év 1868.

Eddig 3194 hallgató.

A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 6390. sz. rendelete szerint állami ellenőrzés alatt álló

Katonai előkészítő iskola

(Igazgató: Fissinger Jenő ny. százados.)

Budapest, V., nagykorona-utca 13. szám.

Évenként következő előkészítő tanfolyamokat rendez: az egyéves önkéntesi szolgálatra képesítő vizsgálat részére:

I. Január hó 2-től június hó végeig, szeptember hó 2-től február hó végeig 6 havi tanfolyamot, magasabb előkészítéssel bíró jelölteknek.

II. Szeptember hó 2-től június hó végeig 10 havi tanfolyamot, csekély előkészítéssel bíróknak.

III. Előkészítő-tanfolyam a tartalékos-tiszti- és a tényleges hadapródi-vizsgálat számára.

IV. Előkészítő-tanfolyam az összes katonai képzőintézetekbe való felvétel céljából.

8024
Prospektus és fölvilágosítások díjtalanul

Bekötési tábláink

elkészültek és a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalától Budapesten megrendelhetők. Annak a ki a bekötési tábla árát 80 kr. utalványon a kiadóhivatalba előre beküldi, a kiadóhivatal bérmentve küldi meg. Oly városokban, hol rendes könyvkereskedés van, ez is szívesen meghozatja.

Ajánljuk e bekötési táblákat mindazoknak, kiknek a Tanulók Lapja egész évfolyama birtokában van: izlésesek, egyszerűen szépek, illők egy szép és komoly ifjusági laphoz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Bélyeggyűjtők figyelemébe.

Faludi Zsigmond levélbélyegkereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körút 28.

Kivonat a nagy árjegyzékből.

Levélbélyegsorozatok:					
Minden sorozat csak különböző levélbélyegeket tartalmaz.					
db	fillér	db	fillér	db	fillér
10	Aegyptom	30	5 Guatemala	35	6 Perzsia
15	Amerikai Egyes.	30	3 Hawaii	40	10 Portugál
3	Azores Vasco.	35	4 Hongkong	25	7 Queensland
4	Barbados	25	10 Japán	20	3 St. Lucia
5	Bolivia	35	5 Jöreményfok	15	6 Transvaal
10	Brazília	35	5 Natal	40	3 Trinidad
5	Görögország Olymp.	20	8 Nyugat-	5	Tunisia
3	Grenada	20	Ausztrália	30	5 Victoria

Nagy képes árjegyzék levélbélyegzeiről, bélyegalbumokról, képes levelezőlap-különlegességekről stb. ára 30 fillér. 2 koronán felüli rendelésnél árjegyzék ingyen és bérmentve.

Megveszek használt régi levélbélyegeket.
Vidéki megrendeléseket nonstop és gyorsan eszközölök.

The Berlitz School Languages

Erzsébet-körút 15 II.

FELNÖTTEK RENDSZERES OKTATÁSA
(tanfolyamok nagyobb gyermekek részére)

francia, angol, magyar, német és olasz nyelvben s elegendő számú tanulók esetén a spanyol, orosz, cseh és román nyelvben.

A Berlitz-iskolában a tanuló az első lecke után fogva csakis a megtanulandó nyelven beszél és csakis azt hallja.

Mindegyik tanár csupán saját anyanyelvén oktat.

Oktatás reggeli 1/2 8 órától esti 1/2 10 óráig.

Berlitz-iskolák még 60 nagyobb európai és amerikai városokban vannak.

8025
Prospektusok ingyen és bérmentve kaphatók.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 ft 20 kr.	DE RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 ft 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 ft 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4. Kéziratokat nem adunk vissza.

LESZNEK IFJUSÁGI ELŐADÁSOK.

(*) Azoknak a cikkeknek, melyeket lapunk mult évi folyamának 46. és 47-ik, s a folyó év 3-ik számában közöltünk, nem maradt el hatásuk.

A Nemzeti Színháznak minden nemes, hasznos és üdvös dolog iránt fogékony intendánsa, gróf Keglevich István, és igazgatója gróf Festetics Andor lapunk szerkesztőjével érintkezésbe léptek, hogy a T. L.-ban érintett terv alapján miként volna lehetséges az ifjuság számára külön színi előadásokat rendezni.

Örömmel jelezhetjük, hogy az intéző körök nem csak hajlandók az ifjuság számára színi előadásokat tartani, hanem azt készségesen meg is fogják tenni, és még többet is tesznek annál, a mit mi kívántunk, hogy t. i. vasárnap délután legyenek ezek az előadások. Mivel a vasárnap délutáni előadásokat a nagy közönség is szívesen látogatja, mert fél áron élvezheti a többnyire klasszikus darabokból álló műsort, s így ott megfosztani nem lehet; de meg éppen a látogatottság következtében az ifjuságnak nem jutna annyi hely, a mennyire szükség volna: a speciális ifjusági színi előadások úgy vannak tervezve, hogy azokat valamely hétköznapon, például esütörtökön tartják meg, természetesen a nagy közönségkizárással csak a tanuló ifjuság számára.

Hogy ezek az előadások a színháznak kárt ne okozzanak, természetes dolog, hogy csak abban az esetben tarthatók meg, ha az ifjuság aztán komolyan el is jár azokra tanulni. A helyarákra vonatkozólag valamely egységes ár megállapítása van tervbe véve olyképen, hogy telt ház esetére mintegy száz szegény tanulónak ingyen hely is jutna, a mely helyeket természetesen az összes

fővárosi középiskolák szegény diákjai között osztának meg.

A Nemzeti Színház vezetőségének minden esetre próbát kellene tenni mielőbb, hogy meggyőződést szerezzen a felől, hogy az ifjuság tényleg eljárna-e az ilyen tisztán az ő számára tartandó előadásokra, a melyeken azok a darabok kerülének színre első sorban, a melyeket mint kiváló drámákat az iskolában is olvasunk és fejtegetünk. Mert, ha az ifjuság érdeklődése csekélynek mutatkoznék, akkor nem érdemel az ifjuság semmit, akkor nincs szükség arra, hogy számára valamit kérjünk, vagy kieszközöljünk; akkor nem azok lesznek a hibások, a kik nem tesznek érte semmit, hanem ő maga, a ki nem akarja a neki nyújtott előnyöket fölhasználni.

Ezek a tervbe vett előadások oly módon tartatnának meg, hogy közvetlen az előadás megkezdése előtt a színpadon valamely író vagy tanár az előadandó darabról rövid méltatást tartana, a melyben kiemelné a különösen figyelemre méltó mozzanatokot, rámutatna azokra a részekre, a melyek a darab jellemzésére vonatkozólag fontosak, elmondaná a reá vonatkozó tudnivalókat stb. Így aztán valósággal tanulságos lesz az előadás és csak így válik valóban kiegészítő részévé a tanításnak s az iskolai oktatásnak.

A tervbe vett dolog, hanem minálunk Magyarországon új is, — és mi hiszszük, hogy ha sikerül, nagy jelentőségű lesz középiskolai oktatásunk történetében is.

Ha nálunk, a fővárosban beválik, ugyanezt átplantálni a vidékre is, már nem lesz nehéz feladat.

Mi erősen bizunk, hogy végre már csakugyan hajnalodik.

AZ ORINOCÓN FÖLFELE.

Irta Verne Gyula. Fordította Gaal Mózes. 5

— Résen légy, öcsém! — vezérlé az őrmester unokaöccsének. Puhatólózni jön az ellenség... szeretné tudni, hogy kik vagyunk, honnan jöttünk, hova megyünk...

— Nos, ha kérdez, hát megmondjuk neki, Martial, — mondá szeliden Jean. Semmi okunk sincs arra, hogy titkolózzunk.

— Mi köze lehet hozzánk? ... Nem szeretem, ha idegen ember beleártja magát a mi dolgunkba — dörmögött a szigorú nagybácsi. Majd lerázom én a nyakunkról...

— Csak a bajunk gyűlné meg, kedves nagybátyám, s megragadta az őrmestert kezénél fogva, hogy visszatartóztassa.

— Nem tűröm, hogy veled szóba álljon, ... hogy törbe csaljon...

— Én pedig nem akarom, hogy a nyers viselkedéssel, durva szavaiddal reánk haragíts bárkit. Tudd meg, hogy Caura kormányzójának a kérdéseire felelni fogok, mert felelni akarok — mondá Jean határozott hangon, — sőt esetleg tanácsot is kérek tőle.

Az őrmester nagyokat pöfékelt kurta száru pipájából, dohogott és szerfölött elégedetlen volt, mindazonáltal közelebb húzódott unokaöccséhez, mert a kormányzó már ott állt Jean előtt és spanyolul kérde tőle:

— Ön francia, nemde? ...

— Francia vagyok — felelé Jean udvariasan és köszönt a kormányzónak.

— Hát útitársa?

— Nagybátyám... szintén francia, — egykor őrmester volt a hadseregbenél.

— Remélem, nem veszi zokon, ha kérdezem, hogy Caicaráig szándékoznak-e menni, avagy még messzebb célt tűztek ki?

— Caicarán jóval megyünk, kormányzó úr.

— Az Orinocón vagy az Apuron?

— Az Orinocón.

— San-Fernandóig, talán?

— Egyelőre odáig, de ha szükségét látjuk, még San-Fernandón is túl; attól függ, hogy minő híreket hallunk San-Fernandóban.

— A kormányzónak rendkívül tetszett Jean nyílt, kedves arca, értelmes és határozott s mégis szerény felelete.

— Tehát San-Fernandóba mennek?

— Oda, kormányzó úr.

— Mi a céljuk, kedves ifjú barátom?

— Bizonyos híreket, felvilágosítást keresek ott.

— Híreket? ... Felvilágosítást? ... Miről?

— Kermor ezredestől.

— Kermor ezredes? ... Sohasem hallottam ezt a nevet; azt sem hallottam, hogy Chaffanjout nem számítva, más francia utazóról beszéltek volna San-Fernandóban.

— Nehány évvel ez előtt járt itt Kermor ezredes.

— Bizonyosan tudja ön ezt, fiatal barátom?

— Bizonyosan tudom, mert néhány évvel ez előtt, 1879. április 12-dikéről keltezett és saját kezével írt levelét Nantesban lakó barátjánál olvastam.

— Sajátságos dolog. Hiszen akkor én éppen San-Fernandóban voltam kormányzó, az idegeket mind bejelentették nálam, de a Kermor ezredes nevére teljességgel nem emlékszem.

Jean arca, midőn a kormányzó szavait hallotta, észrevehetőleg elsápadt, a szeme akaratlanul is megtelt könnyel.

— Köszönöm, kormányzó úr, nagyon köszönöm, hogy érdeklődésével engemet és nagybátyámat kitüntetett; azonban bármily biztosan is emlékszik arra, hogy a Kermor ezredes nevét nem hallotta, én meg vagyok győződve arról, hogy Kermor ezredes 1879. április 12-dikén San-Fernandóban volt s onnan levelet írt.

Ekkor lépett oda Miguel úr, a ki már első pillanattól kezdve, hogy Jeant meglátta a «Bolivar Simon» fedélzetén, nagyon érdeklődött iránta és mindig közeledni akart hozzá.

— Mi dolga volt Kermor ezredesnek San-Fernandóban? — kérde Jeantól?

Martial majd kiugrott tehetetlen dühében a bóréből:

— No tessék, már az a bozontos könyvmoly is beleköttyög... hm hm.

Jean megfelelt Miguel úr kérdésére is.

— Hogy Kermor ezredesnek mi dolga volt San-Fernandóban, azt még mi sem tudjuk. Titok ez, melyről, ha a jó isten megsegít, le fogjuk lebbenteni a fátyolt.

— Mije volt önnek Kermor ezredes? — kérde a kormányzó.

— Édes atyám — felele Jean, — és azért jöttem Venezuelába, hogy őt megtaláljam.

V.

A «Maripare» és a «Gallinetta.»

Caicara az Apur és Orinoco deltájában épült. Hasonlatos egy nagy vendégfogadóhoz, melyet élelmes gazdája holmi keresztútnál építtetett, hogy nagy és élénk forgalma legyen. A folyók, melyek jobbról és balról elhaladnak mellette az országutakat jelentik. Ezért virágzott fel annyira Caicara, pedig az Orinoco torkolatától négyszáz kilométernyire van.

Az Apur az a közlekedési vonal, melyen Columbia terményeit Venezuelába, s a Venezuelát Columbiába szállítják.

A «Bolivar Simon» csak este nyolcz óra tájban érkezett meg Caicarába. Itt az utasok nagyobb-része kiszállott. A tudós «háromlevelű löherén» és Martial meg Jeanon kívül nagyon kevesen maradtak a hajón, hogy Caicarából San-Fernandóba menjenek.

Miguel ez alatt két kollegájának részletesen elmondotta mindazt, a mit a kormányzótól a két francia útjára és céljára vonatkozólag megtudott. Most már tisztában voltak afelől, hogy a

vén katona — vagy a mint Jean nevezi: az ő nagybátyja — kíséri Kermor ezredes fiát, s felakarják együtt keresni Kermor ezredest, a ki ez előtt tizennégy évvel hagyta el hazáját, s azóta csak 1879. április 12-dikén adott hirt magáról abban a levélben, melyet Nantesban lakó barátjához intézett. A levelet San-Fernandóból küldötte Európába.

És ime ez a tizenhétéves ifjú vállalkozott a nehéz útra, hogy atyját megtalálja. Vajjon: nem kelt-e ilyen jelen-

ség minden érző szívű emberben részvétet és érdeklődést a derék ifjú iránt? A három tudós elhatározta, hogy minden erejéből segítségére lesz Kermor ezredes bátor fiának.

Csak az a bökkenő a dologban, hogy mi módon, minő mesterfogásokkal tudják majd az eleven, kétlábú Cerberust, Martialt lekenyerezni, hogy akadályt ne gördítsen útjukba, s megengedje, hogy az unokaöcs közelébe férközzenek. No de hagyján, az útitársak egy szük csónakba kerülnek majd, mert a «Bolivar Simon» nem szállíthatja őket San-Fernandóba, ott majd módját lelik a közeledésnek.

Caicarában néhány napig időzniök kellett. Egy-két kisebbfajta vendégfogadó van a helységben; a három tudós és Martial meg unokaöccse egy vendégfogadóba szállottak.

Másnap, augusztus 16-ikán Martial és unokaöccse keresztül-kasul járták Caicarát, hogy csónakot béreljenek a továbbutazásra. Fontos dolog volt ez a csónak-bérlés, mert az út Caicarától San-Fernandóig nyolczszáz kilométer hosszú. A tudósok is ilyen járatban indultak a folyó partjára, hol Martial és Jean már javában nézegették a parton vontatott hosszú törzsű, vesszőfonatos bárkákat.

Miguel bizvást számított arra, hogy Martiállal

és unokaöccsével közösen szereznek csónakot, mert közös lévén a céljuk, annak éppenséggel nem lett volna értelme, hogy külön csónakon induljanak el. A csónakok különben is elég nagyok öt, sőt ennél több utas is elfér rajtuk. Evezősökben sem volt hiány. A kis kikötőben számos benszültött ácsorgott, a kiknek ez volt a mesterségük, a kik az Orinocót igen jól ismerték. Tapasztalt és megbízható legényekre volt szükségük, mert az Orinoco szeszélyes, vannak örvényei, sekélyes részei, hol a bárkák könnyen megakadnak vagy — akár az óceánon — elmerülnek.

Az ám, csak hogy ezek a benszültöttek nem mind megbízhatók, azért igen okosan gondolkozott Miguel úr, mikor egy csónakon szeretett volna menni Jeanékkal; egy csónakra hamarabb tudnak megfelelő evezősöket találni, mint kettőre. Mihelyt a folyó partján megpillantotta a két francziát, azzal a szándékkal közeledett hozzájuk, hogy Martiállal megállapodik.

Az őrmester nem valami nyájas arccal fogadta az érdemes tudóst.

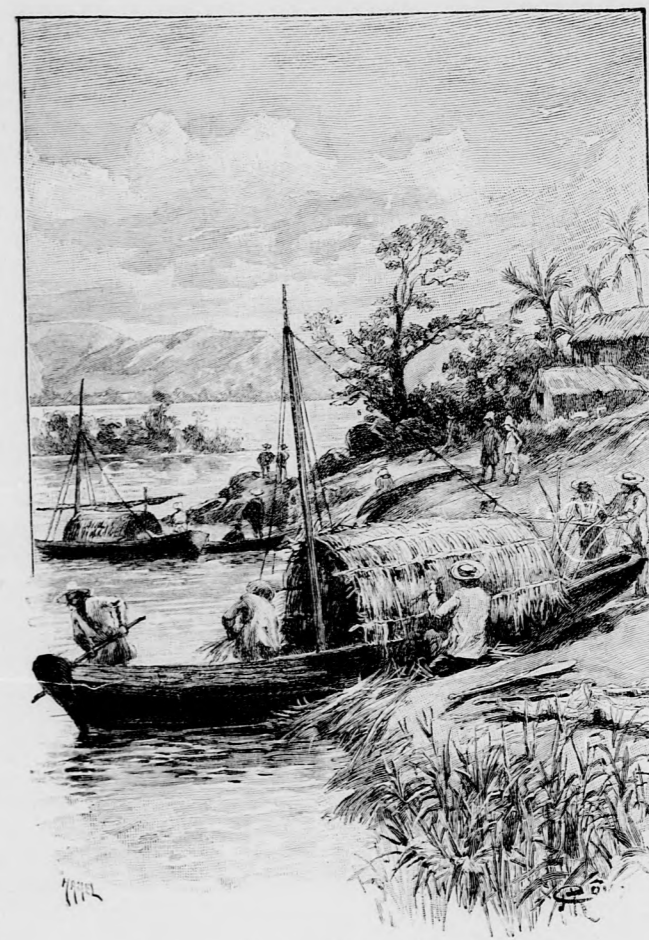
— Őrmester úr — kezdé a szót még pedig francziául, mert ezen a nyelven is egészen jól beszélt

Miguel, — őrmester úr, a szerencsés véletlen úgy akarta, hogy a «Bolivar Simon» fedélzetén együtt utaztunk...

— És Caicarában partra szállottunk, — tevé hozzá Martial katonásan összecsapva bokáit, mintha valamit hivatalosan jelentenie kellene Miguel úr folytatá:

— Két barátom meg én már Las Bonitasban hallottuk, mikor unokaöccse elmondotta, hogy —

Az őrmester homlokán összebb vonódtak a ránczok. Ez pedig nem szokott nála jót jelenteni, s hirtelen közbe vágott:

MARTIAL ÉS JEAN NÉZEGETTÉK A BÁRKÁKAT.

— Elmondott, ... micsoda, mit mondott el az unokaöcsem?

— Elmondotta a kormányzónak, hogy Caicarában szándékoznak partra szállani. —

— Remélem, tehetjük azt, a mi nekünk tetszik — mondá nyers-nyakasan Martial örmester.

— Természetesen — válaszolá Miguel úr, a kit úgy látszik nem riasztott el az örmester. — Nos a midőn megtudtuk, hogy önök hova igyekeznek —

— Egy! — dörmögte Martial a bajusza alatt, mintha számlálgatni akarta volna, hogy mi mindekre kell majd megfelelnie.

— Hogy minő körülmények között akarja az ön unokaöcse felkeresni Kermor ezredest —

— Kettő! — böffenté ki az örmester.

— S végül, minthogy tudjuk, hogy az Orinocón San-Fernandóig szándékoznak felfelé menni —

— Három! — morgá Martial.

— Nekünk is ez lévén a célunk, t. i. hogy San-Fernandóba érjünk, szeretnők, ha közösen egy bárkát bérelnénk ki, s egy alkalmatossággal tennők meg az utat, mert ez így biztosabb és mindnyájunkra nézve előnyösebb volna.

Ez az ajánlat okos és kívánatos volt; igazán hamarjában nem is lehetett volna semmit felhozni ellene, de hát az örmester nem volt az az ember, a ki be akarta volna látni az együtt utazásnak a szükséges voltát.

— Uram, igazán lekötél — mondá ridegen — igazán lekötél . . . jó is volna, el is fogadhatnók, de hogy elfogadjuk, arról szó sem lehet, . . . éppenséggel szó sem lehet.

— Ugyan miért nem? — kérde Miguel esodálkozva.

— Hát azért, mert ez nekünk úgy tetszik, hogy ne tessék.

— Valószínűleg van okuk reá, hogy ily udvariatlanul sőt mondhatnám meggondolatlanul visszautasítják ajánlatunkat. Mi segítségükre akartunk lenni, semmiesetre sem szolgáltunk reá ilyen sértő válaszra.

— Sajnálom, uram, nagyon sajnálom — mondá kissé megzavarodva a reánézve szokatlanul udvarias szavaktól, de hát . . . én egyebet nem tehettem, mint azt, hogy visszautasítsam —

— De legalább a szavakat jobban megválogathatta volna; a híres franczia-udvariasság az ön viselkedésében nem igen nyilatkozott.

— Kérem, kérem — viszonzá az örmester kissé elszégyenkezve — itt nem lehet udvariasságról beszélni. Ön ajánlatot tett nekem, s higgye el, nekem volt okom rá, hogy ne fogadjam el. Nem teketóriáztam sokat, megmondtam úgy, a mint a nyelvem hegyére jött.

Ekkor Jean szólott közbe, mert szükségét érezte a közbeszólásnak.

— Ne vegye zokon, uram, hogy nagybátyám így beszélt, ő korántsem akarta önt megsérteni. Ajánlata tanúságot tesz arról, hogy érdeklődik irántunk, s azért fogadja őszinte köszönetünket. Ha körülményeink megengednék, édes-örömet

elfogadtuk volna szíves ajánlatát, mert az reánk nézve fölőtte megtisztelő, de a mi célunk más, mint az önöké. Meglehet, hogy útközben hirtelen megtudunk valamit, s akkor egészen más irányt kell választanunk, vagy hirtelen meg kell állapodnunk, s egy helyt hosszabb ideig kell vesztegelnünk . . . Nekünk külön csónak kell, melynek föltétlen urai legyünk. (Folyt. köv.)

A szegény asszony guzsalya.

Coppée Ferencz legendája.

Az időben Jézus Szent-Péterrel járva Elért Genezáreth tavának partjára. Forró napsugárban, déli nap hevében Megálltak egy apró kunyhó közelében. Egy halász özvegye ült ott gyászruhában A szegényes hajlék kicsiny ajtajában S míg szeme könyzeit némán elmorzsolta, Gyermekeit ringatta és guzsalyát fonta. Sűrű fűgelomb közt állva Szent-Péterrel Hallgatva szemlélé az isteni mester.

Nemsokára egy bús aggastyán jött arra, Súlyos nagy edényvel, alig birta karja; S szólott az özvegyhez nyögve keservesen: «Jó asszony, óh szánj meg és segíts én nekem! Nem bírom már soká, nem bírom odaig, A szomszéd faluba, a gazdám házáig. A falu messze van, oly erőtlén vagyok, Súlyos terhem alatt mindjárt leroskadok, S pár garasnyi károm soha meg nem térül!»

Az asszony szó nélkül fölkel a helyéről, Ott hagyta guzsalyát, a megkezdett fonált, S bölesőjét, a melyben árvája sirdogált, Elment az öreggel és vitte az edényt. Péter szólott:

«Szép dolog segíteni a szegényt, Mesterem! de mégis kevés józanság van Ennek a jóságos asszonynak dolgában! Lám, elhagyja házat s fiát egy jött-mentért! Ily nagy áldozatot tán e koldús sem kért. Jöttek arra mások, segítették volna!»

De Jézus így szólott neki válaszolva: «Ha szegény könyörül a koldus nyomorán, Meghálálja azt az én mennyei Atyám. A jó asszony tette derék cselekedet!» Ezzel az Úr rögtön odatelepedett A kis kunyhó elé s egy pillanat alatt — Isteni kezével fonván a fonalat — A guzsalyt lefonta s elringatta szépen A fiút.

Majd eltűnt a nagy messzeségben.

Szegény özvegy pedig mikor visszatérel Jótékony útjáról a kunyhó elébe, Ott lelte ámulva, néma esodálta Guzsalyát megfonva s fiát elringatva!

Gyulai Ágost.

ARANY JÁNOS «TOLDI»-JA.

A Tanulók Lapja számára.

5

Második főrése az elbeszélő költeménynek a tárgyalás. A tárgyalásnak az a feladata, hogy a költő hőisével olyan tetteket vitessen véghez, a melyek míg egyrésről a hős céljaira döntő befolyással vannak, másrésről a bevezetésben bemutatott hős iránt való érdeklődésünket fokozzák, és annak tetteiből önként következnek.

Miklós bujdosása közben farkas-verembe esik, rátapos a farkas-kölykökre, megszánja őket és megsimogatja. Ez jószívűsége mutat. A gyöngéd szeretet mindennel szemben így nyilvánul, a mi védtelen, ártatlan. De midőn az őt megrohanó farkasokat agyonveri, s küzdés közben a kis farkasokat agyontapossa, azt önvédelemből és védelem közben teszi: az életfenntartási ösztön minden másnál nagyobb az emberben, csak a hazaszeretet lelkesítő fogalmával szemben semmisül meg. Miklós ezáltal erősnek van feltüntetve, mert oly tettet visz véghez, a mely természetes egy olyan legénytől, a ki vendégdallal mutatja az utat.

Az élénk leírás érdekel ugyan bennünket, mert részleteiben egy egész kép domborodik ki, maga a cselekedet azonban nem lep meg. A mellette elterülő farkasokról saját keserves állapotára gondol, mily könnyen heverhetne itten most ő a farkasoktól szétéptve. Bátyjára gondol, a ki mindezen az oka, s egy pillanatra a bosszú gondolata ragadja meg lelkét, hátha megölné Györgyöt? Hisz az nem is két farkas, hanem csak egy. De a lelkiismeret szava fölébred benne, visszagondol anyja vallásos, intő szavaira. Hirtelen ötlete támad, legalább azt akarja megmutatni, hogy képes lett volna magát megboszulni; a farkasokat vállára vetve hazamegy, György ágyára fekteti. De ekkor sem a bosszú vezet, — hiszen akkor megölhette volna — hanem a testvéri szeretet, csak megmutatni akarta Györgynek, hogy őt megölhette volna.

Nem ilyen testvérét szeretőnek ismerjük-e Miklóst már a második énekben, midőn bátyjának tárt karokkal üdvözlésére siet?

Miklós menekülni kénytelen üldözői elől, mert a kutyák megéreztek a farkas szagot, felugatták a cselédeket, ezek fölverték Györgyöt, ki Miklós üldözésére indul, s csak a feje körül forgó istenyila kényszeríti őt a visszatérésre.

Miklós bujdosás közben Pest alá ér, a temetőben találkozik az özvegyasszonnyal, ki a cseh

vitéz által megölt két fia sirján sirdogál. Anyja jut eszébe, nem is lehet ez másképp egy olyan gyermeknél, a ki úgy szerette anyját, mint Miklós, a ki a bátyjával való összetűzés alkalmával is oly megható példáját adta gyermeki szeretetének. Megértvén az özvegyasszony panaszából a dolog mivoltát, bosszút esküszik. Ez igazságszeretetre mutat, mert a gyámoltalannak, özvegynek és árvának pártfogója gyanánt tűnik fel. Mikor Pest utcáin a bikát megfikezi, ez által olyan tettet visz véghez, melyet megbámulnak, de meg nem jutalmaznak.

Midőn száz meg száz élet megmentésért májat dobna neki, s azt sem engedik meg, hogy magát a vágó szinben kipihenhesse, elhagyatottságát kétszeresen érzi. Önkéntelenül az özvegyre és fiai fegyverzetére gondol, a temetőbe megy tehát, mert az özvegy lakását nem tudja, és ott találkozik Benzével, ki cipőba sütvé 100 aranyat hoz neki. Fegyverzetet, szerszámot és ruházatot vásárol, legyőzi a csehet.

Györgynek minden tette telhetetlenségéből indult ki. A nagy úri élet költségeire osztatlanul szeretné birni az egész vagyont, módot keres arra, hogy Miklós részét is elkaparithassa. Otthon tartja, parasztnak nevei, hogy a finomabb élet után való vágy sohase támadjon fel lelkében; durván bánik vele, hogy lelkéből minden nemesebb érzést elöljön, hogy önértétét kifejlődni ne engedje. De mint minden önző ember szűk látókörű céljai elérésében, úgy György sem gondolta meg, hogy a nemesebb természet Miklósban előbb-utóbb kilör, szándékait előtte nem vallhatta be, s éppen azért tervét alattomosan, s nem nyíltan viszi keresztül.

Legényeivel ingerli fel Miklóst, s nem bánna, ha a vígan perdülő dárdák valamelyike halálosan találná őt, mert akkor hozzájuthatna az egész vagyonhoz. Bár sajnálja agyonütött szolgáját, mégis örül, hogy öcsese gyilkosságot követ el, mert így törvényesen foszthatja meg öcsesét a vagyontól, s hogy annál inkább az igazság örve alatt bírassa és az esetleg rágalmozókat elhallgattassa, a királyhoz siet, feltárva előtte öcsese bűnének nagyságát, királyi adományként óhajt szert tenni a testvéri vagyonra.

Az éles eszű király azonban átlát György gonosz szándékán, s adományát egy feltételhez köti, melyet György teljesíteni nem tud.

Ő benne és ő általa is beteljesedett a nagy Pázmány mondása: «Nincs a bűnök nagyobb büntetése önmagánál».

VIII.

Az énekek beosztása.

Mint a Toldi tartalmából látjuk, a bevezetés két éneket, a bonyodalom egyet, a tárgyalás hetet, a befejezés két éneket foglal magában. Ez onnan van, mert a bemutatott hős iránti érdeklődésünket a tárgyalásban véghezvitt tetteivel kielégítvén, várva-várjuk megjutalmazását: küzdelmének végét. Ez pedig csak akkor elégít ki, ha semmiféle mellékkörülmény félbe nem szakítja.

A régi költőknél szokásban volt, hogy mielőtt valamely nagyobb elbeszélés, költemény megírásához fogtak, a műsárhoz folyamodtak, hogy ihlesse meg tollukat, hogy a lelkesedéssel elkezdett munkát hasonló lelkesedéssel fejezhessék be.

Ujabbkori keresztény költők a Szűz Máriához vagy a szentekhez fordulnak segítségért. Ezen *invocationak* nevezett bevezető rész helyét Arany *Előhangot* ad, a melyben, épp azért jelzi művészi nagy vonásokkal Toldi óriási erejét, mert őt legfőbb tulajdonságaival csak 16 sorban mutatja be.

Ez az Előhang-féle irodalmunkban azóta vált divatossá.

IX.

A vallásos elem a «Toldi»-ban.

Arany János Toldijának népies volta nemcsak a mondottakban nyilvánul, hanem a vallásosságban is. A nép mindig vallásos, bármely valláshoz tartozzék is. Az isteni igazságszolgáltatást, s ebből kifolyólag a földi igazságszolgáltatást nem is képzelhetjük máskép, mint a hogy azt a Toldiban feltüntetve találjuk. Az ártatlanul üldözött Miklós megnyugszik a Gondviselés végzésében, békével és erős lélekkel tűri azt, a mit az Isten reá mért, legtöbbször a vallás vigaszaiban nyer megnyugvást. A vallásosságnak mint jellemvonásnak meg kell lenni Miklós jellemében, s mint láttuk, végighúzódik egész életén. Istenbe vetett erős bizodalma nem engedi őt sem elcsüggedni, sem kétségbeesni.

Magának, Aranyak vallásos érzületéről tanuskodnak a bibliából merített képek hasonlatai, melyek Miklós sorsával ügyesen vannak kapcsolatba hozva.

Bibliából merített kép a III. ének 5. verszaka:

«Mint a Sámsonétól, kiről írva vagyok,
Hogy ezer pogányt vert egy álesonttal agyon.»

(Bírák k. 15. r.)

Szintén a bibliából merített kép az V. ének 15. verse:

Tudd meg: a legyilkolt atyafinak vére
Bosszúért kiált fel az eget egére.

(Móz. I. IV. 10.)

A bosszú gondolata, a mely Miklós lelkét a farkas-kaland után a nádasban egy pillanatra megszállotta, mint nyári felhő, elvonult lelke fölött, mert csak az elkeseredés hajtotta oda, mivel nem tudta felfogni, hogy hogyan üldözheti vagyonáért a testvér a testvért.

(Folytatása következik.)

NÉGER DIÁKOK.

Képpel.

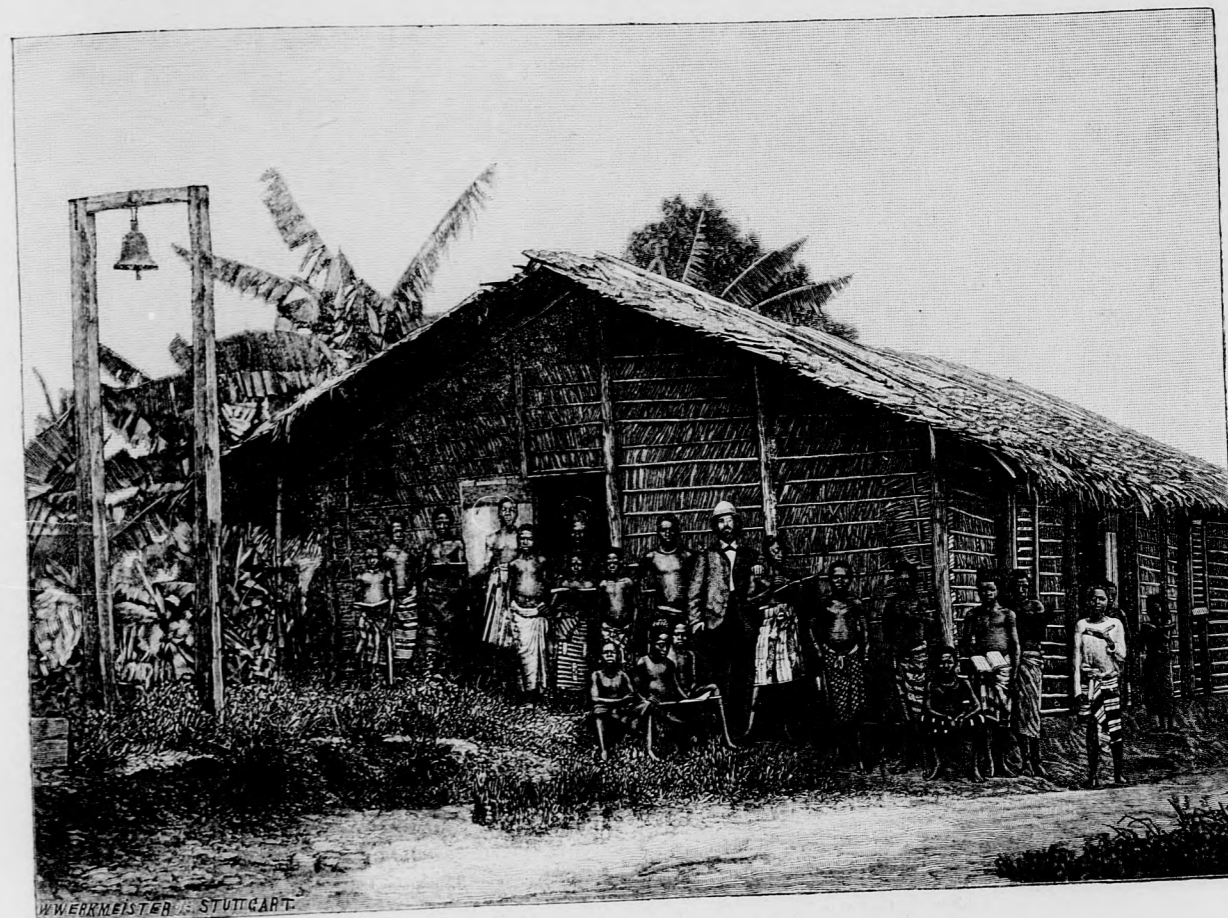
Az afrikai négerek műveltsége az utolsó két évtized alatt folyvást halad. A hol európaiak és különösen misszionáriusok megtelepednek, s a hol éppen tömegesebben laknak, mint a guineai öböl partvonalán s a nagy tavak vidékén, mindenütt van egy pár néger iskola, néger nyelven nyomott könyv, sőt hirlap is. A különböző afrikai nyelveken (az arabot nem számítva) nyomott munkák száma már megközelíti az egy ezert s magát a bibliát, vagy legalább egyes részeit mintegy 20 néger nyelvre fordították le. Mivel azonban az útleírók nagyobb része a művelődés útjára tért négerekkel éppen nem törődik, aránylag kevesen ismerik ezeket, s olvasóink bizonyosan meglepetéssel látják itt egy valóságos néger iskola képét. A jelenleg bemutatott épület már azért is érdekes, mert képét ott a hely színén készítette egy — néger eredetű fényképész.

Kamerun Afrika nyugati partján van, a Kongó torkolatától észak felé, s egészen német birtok. A csekély kiterjedésű gyarmatban, mely csaknem az egyenlítő alatt fekszik, igen sok néger falu van, s ezek közt legnevezetesebb Bona-Mandore, a hol egy derék sváb ember, névszerint Christaller, tartja fenn a képünkön bemutatott iskolát abban az épületben, mely egyúttal a missziótelep imaháza is.

Az afrikai iskolák nagyobb része a dolog természetére szerint misszió-társaságok alkotása. A derék hittérítők, kiknek az egyházi teendő a fő, de e mellett a forrósággal és idegen nyelvvel is sokat küszködnek, a valóságos iskolákban igen gyakran megelégesznek azzal, ha a néger imádkozni és énekelni tud; az írás és olvasás nehezebb mesterségére csak egyes kiválóbb tehetségű ifjakat oktatnak, kiknek nagy része azután szín-

tén misszionárius vagy legalább segédtanító lesz. Az említett Christaller azonban kivétel, ő rendes iskolát tart, akár csak Württembergben volna, a sváboknál divatos iskolai rendszer szerint, azzal a különbséggel, hogy a német nyelv mellett a benszülöttek anyanyelvét, a dualla-nyelvet is oktatják. Megjegyezzük egyébként, hogy az afrikai misszió-telepeken általában az angol nyelv elemeit tanítják a négereknek s itt Kamerumban is előbb

ismerhetjük a félig-meddig ruházatlan társaságban. Két oldalán Bell királyának, Ndumbónak két fia van, kiknél azonban előkelőbb az a kis fiú a palatáblával az ablak előtt, mert az meg éppen a trónörökös fia, tehát jövődő uralkodó, ha ugyan addig, míg trónra juthatna, a németek az ily apró királyságokat be nem szüntetik. Mögötte látszik ki az ablakból a már idősebb segédtanító feje. Sem a herezegeknek, sem magának a leendő

NÉGER ISKOLA KAMERUNBAN.

az angolt tanították, mivel Afrika nyugati partvidékének legnagyobb részén ez az általános közlekedési nyelv.

A bemutatott iskola 1887-ben nyílt meg 32 növendékkel, kiknek száma azóta nagyon megsaporodott. Az iskola épülete a Kamerun folyó balpartján emelkedő dombon van, főképp a pálmafa egyes részeiből építve. Az épület előtt levő esengettyű, mely helyett azóta Esslingen württembergi község lakói egy nagyobb harangot küldtek ajándékba, első sorban egyházi szolgálatot végez. A tanítót, angolos parafa-kalapjával könnyen fel-

trónörökösnek nincs azonban inge, mint egy más meglehetősen felnyúlt fiúnak képünk jobb oldalán. Ez nem is tanuló többé, hanem a tanító magánszolgája, ki folyékonyan tud németül beszélni, s most «Konrad» névre hallgat. Közvetlenül mellette van, kitárt könyvvel kezében, az első eminens tanuló, ki szintén helyes német leveleket tud fogalmazni. A négerek között különben nagyon elterjedt dolog, hogy egy ember több nyelvet ért. Hisz igen gyakori, hogy két szomszéd falu sem beszél egyformán.

Az iskola taneszközei ugyanazok, mint Német-

országban. A honi (dualla) nyelven irt ABC-t maga Christaller készítette s adta ki. A tanulók rendszeresen járnak iskolába s épen úgy, mint nálunk, jók és rosszak vegyest fordulnak elő. Jellemző azonban, hogy a számtanhoz általában nincs nagy tehetségük, de az idegen nyelveket aránylag könnyen tanulják. A művelt új nemzedék utódai bizonyára még tovább is haladnak a civilizáció útján s ma, a villámosság korában, aligha lesz szükség egy századra is, hogy Afrika vad vidékén művelt társadalmat találjunk a benszülöttek között is.

NEM FÜTENEK NEKEM . . .

A Tanulók Lapja számára.

Az én háziasszonyom — az isten áldja meg — mégis csak furcsa teremtés; két sifonért állít a szobámba, kályhát meg egyet se. Ilyen félnek beváló időben bizony megállhatna az egyik sifonér helyén a kályha. Kiszeltem ezt nagy bölesen (mert a hideg in' bölesesé avatott), a mint keservesen magamra szoritott bundával, keztyűsen, a minék a bélelése már régen kikopott, végigmértem a szobát, hogy meg ne fagyjak ebben a farkasordító hidegben, a melyet még a régi módos szoba is emel a hatalmas négy ablakjával. Pénzes embernek való ez a szoba, a ki minden ablakba állíthat egy kályhát. Égő cigaretta melege lenne egy kályha szipákolása, ebben a hatalmas ürességben, nem egyéb. Így nyilatkozott egyik barátom, a ki egyszer nálam járt, de az áldott kerül azóta! Az Isten tudja miért?

Egy reggel megtámadtam az asszonyomat:

— Fűtessen be kérem!

— Meg lesz, tanító úr . . .

Nono! gondoltam magamban, baj lesz ebből, de nagy ám! Én nem lakom hideg szobában, még a hetvenedik ösapám se tett ilyen bohóságot, mért hajtánám meg én a fejemet? Majd kicsikarom én azt a kályhát, úgy beállítatom, hogy akár a nyárra is benmaradhat. Így gondoltam, de nem szóltam semmit.

Időközben a háziak, a kiket másképp Makkéknak hívnak, be is fűtötték a szobát . . . Igen ám, de nem az enyémet, hanem az övéket. Tetszett nekem a dolog. Világosság derengett az agyamban. No, most már rajtam a sor. Egy-két nap és én mosolygós ábrázattal hallgatom az égve várt szilánk pittegését, levethetem a téli kabátot, olyan nagy meleg lesz, hogy szinte czudarság annyira befűteni.

Múltak a perczek, órák váltak belőlük, a napok hetekké öregbedtek, már hónapok teltek el a hideg beköszöntése óta s az az átkozott kályha még mindig késik, hiába várok, számítok, türelmeskedem — én napról-napra jobban fázom.

Megálljatok Makk Péter uram, Makk Péterné asszonyom, megkeserültek ezt; ha házitanitót

fogadtok, hát ismerjétek el ti is a kötelességeket!

Mert én tudvalevőleg Makkék két drága magzatának, a Móricznak és Bélának vagyok kegyetlen oktatója.

Mondom kegyetlen! Mert meguntam már a meddő várakozást s ennek a két fizkő adja meg az árát. Esténkint ellazsnakolom őket, ha nem tanultak tisztességesen. Nem árthat nekik, mert hisz van meleg szoba, vonzó kályha . . .

A kis esintalan, szőszke Béla, az a tisztaképű, borzas fücska vöröstre dörzsöli a szeméit; sokszor megsajnálom, de hát nem valami nagyon tapogatom meg: a nagyobbik a Móricz nyakas, daczos gyerek, csak elszontyolodik, ha pityereg a Béla, jól sejtí, hogy lecsap a mennykő, aztán együtt bögnek versenyt, míg bele nem fáradnak. Végül kifőzik a gézengúzok, hogy beáruhnak. Szinte ugriádoznak, hahotázna. Na' iszen! Lesz a tanító-nak!

Este, a mikor hazakerülnek a szülők, rohannak ám a gyerekek. A Béla az anyjához simul, a Móricz, a fejesebb, az apjához.

— Édes anyám, hizeleg a szőszke.

— Édes apám, durezaskodik a vénebbik.

— Mit akartok?

— Elvert bennünket a tanító.

— Úgy kellett, biztosan megérdemlettétek.

Ennyit vágnak a gyerekek szemébe. De az asszonyt bántja a dolog szörnyű módon. Hogy az ő Béla fiát valaki bántalmazza. Fúrja az oldalát a méreg. Berzenkedik tehetetlenül.

Na! ezek után már csak lesz kályha!

Egy hét múlva újra mozgolódnak a kudarcot vallottak:

— No, mi a baj? veti a szót Makk uram.

— Nem valami nagy baj, gondolja Móricz öcsém.

— Már négy napja nem tanít a tanító, árulkodik mindakettő.

Több se kellett! vacsora után megkoppant ünnepelesen az ajtó. Először azt hittem, hogy a kályhát hozzák, de a hogy «szabad»-ot kiáltottam, belépett a háziasszonyom.

Meghökkenve állt meg az ajtóban. Talán a csipős hideg esapta meg! Lehetséges!

Az asztalon szanaszét hevert mindenféle: ottfeledt iratok, papirtekercek, kiaszott cigarettacsutkák, itatóspapír, kefe, gomb, nyakkendő, gyújtó, régi ujságdarabok, levéltöredékek, föl-vágott és föl nem vágott könyvek és sok más egyéb, no meg egy elhült, ellaposodott bugyelláris is ott éktelenkedett.

Makkné asszonyom majd rám, majd a sifonérra, majd az asztalra vetette tekintetét.

Jó magam a sifonér mellett ültem s hol a kezemet dörzsöltem, hol meg a sifonért ölelgettem.

— Mit csinál tanító úr? kérdezte álmélkodva a ritka vendég.

— Melegszen! — vágtam oda csipősen.

A háziasszonyomat hideg borzongás rázta meg, szinte belefehéredett.

A KÓRHÁZ KERTJÉBEN.

— Na igen — folytatám, követtem egyik ösmerősöm tanácsát s befűtöttem a sifonért. Azzal lehajoltam s a hogy összeszedett lélekzetem engedte, ráfűjtam az összehordott papirrongyokra, mik mellett elhasznált gyűjtők tömege hentergett. S e művelet után gúnyos mosolylyal szoritottam újra a sifonérhoz reszkető testemet. Csak úgy reesegett belé!

Az asszony ajkai idegesen vonaglottak, szóhoz se jutott, pedig erősen kínálgattam, üljön le, akár ha tetszik, az «én kályhám»-hoz közelebb. Addig beszéltem neki, a míg ott hagyott a kapufélfánál, a nélkül, hogy szóval is panaszkodott volna.

Kivülről hallatszott még egyideig a gondtalan csemeték hanczurozása, a mint kergették egymást az asztal körül. Rájuk rivallt mérgesen az anya, s a hogy neki se hederítettek a szónak, lekerült az édes apjuk derekáról a szíj. Ijedt sikoltás kelt nyomban az ajkáról, aztán zokogó sirás-rivás hallatszott. Mit is sirnak a bolond fiúk? Átlessem a kuleslyukon: csak úgy izzott a kályha, kellemes meleg uralkodott a szobájukban. Mintha egy éltető szellő megcsapott volna a parányi nyíláson át. Bizony jól esett!

De az én szobám hideg maradt ezeknek utána is. A Rózsi, a ki szobalány és szakácsné egy személyben, kajánul kinevette az én törhetetlen reménykedésemet. Az ilyesmi rémitőn sértett. Könnyű annak, a ki egész nap a konyhában ácsorog.

Még egy kísérletet! ezt sította egy belső hang! Rászántam magam erre is, talán használ majd valamit.

Nyugodtan aludtam másnap reggel kilenczig, mélyen bepólyálva, mert a kályhánál csak az ágy lehet jobb. Becsörtet ám a Rózsi:

— Tanító úr, elkésik, már tizre jár.

Mintha egy szót se hallottam volna.

Még mindig alszik, hitte a jámbor s nem a legkiméletesebben rázott meg:

— Ébredjen már na, kihűl a kávéja.

Főlnyitottam álmosan szemeimet s rámeredtem a tolakodó költőgetőre, a ki nyilván takarítani akart, aztán siri hangon feleltem:

— Mi a'?

— Kiverem az ágyból, igérte ő.

— Mikor?

— Ebben a pillanatban.

— Ma aligha!

Azzal megfordultam s mintha semmi se történt volna, folytattam az alvást ott, a hol elhagytam.

Délben búsan panaszkodott, hogy beteg vagyok. Az asszony megjedte s előfutárként beszélgette a két vidor tanítványt. Tudatta, majd alkalomadtán ő is belátogat.

A Bélát cigarettáért kergettem, a Móriéz az asztalt rendezgette. Mire a Béla hazakerült, a Móriéz gyerek nagy ijedségében (mert rá-rákibáltam) ledöntötte a lámpát, hogy kifolyt az olaj; utána meg a tintával bánt hasonlóképen. A kisebbik meg annyira sietett, hogy az úton eltörte mindkét cigarettát, a mire maradék filléreimet szántam.

— Gézengúzok! rivalkodtam, mindjárt fölkelek és . . . Tovább nem folytattam, mert eszem ágában sem volt a fölkelés. A fiúk szentelenül nevettek . . .

A mint néhány napig ki se mozdultam, teát hozott Makkné asszonyom; fölmelegedtem tőle s ez kikergetett az ágyból. Csak ezt akarta.

És most? Lazsnaolom a gyerekeket, ölelgetem a sifonért, pörölkök mindenivel, fenyegetőzöm, alszom sokat . . . mindhiába! Nem fűtenek nekem . . .
Berkes Imre.

BÁRÁNYFELHŐK.

Elbeszélés.

A *Tanulók Lapja* számára írta Teveli Mihály.

Összerezzen az agyán átcezikkázó gondolatoktól. Oda simult egészen a falhoz, mert látni nem láthatott semmit a leeresztett ablakfüggöny miatt, de hallani mindent lehetett, mert a belső ablak nyitva volt. Tisztán megértette Aranka első szavait: Gyulám! ugy-e csodálkozol, hogy ide jöttem? Azért jöttem magam, mert tudom, hogy te férfi vagy, hogy megvigasztalsz engem nehéz helyzetemben.

Mély esőnd állt be Aranka szavai után.

Hát mi történt? — kiáltott hosszú szünet után Gyula.

— Meghalt édes atyánk, tönkre mentünk, koldusok lettünk, fuldokolt Aranka mindinkább elhaló hangon.

Azután nem hallott többet Béla, bármennyire figyelt is; csak néha hatolt át az ablak résein egy-egy zokogás, a mély fájdalom önkéntelen megnyilatkozása, mely az ő szívéig is elhatott. A részvét könye az ő szemében is jelentkezett. Hogy múlik el minden a világon, milyen állhatatlan a szerenese, milyen rövid ideig tart a boldogság! Egy pillanat tönkretesz az ember legszebb reményeit. A mulandóságnak gondolatai foglalták el Bélát ezekben a pillanatokban, nem is ért rá azzal a kérdéssel foglalkozni, vajjon illik-e neki, a kinek most már úgyszólván semmi köze ahhoz a családhoz, bemennie a szobába. Ha a délelőtti sajnálatos eset nem hagyott volna olyan nagy űrt maga után közte és Gyula közt, bizonyára minden habozás nélkül a szobába követte volna Arankát; de így, mondom, eszébe sem jutott.

Mielőtt a vihar kitörne, esend áll be a természetben; mintha az elemek erőt gyűjtenének arra, hogy annál jobban tombolhassanak. A szobában is beállt ez a esend, mikor hirtelen éles segélykiáltás reszketette meg a levegőt.

— Segítség! Istenem, segítség!

Aranka hangja volt. Béla két lépéssel ott volt az ajtónál, berontott a szobába, rávetette magát a dulakodókra és küzdött a végső elszántság, a halálmegvetés erejével; ha még ketten lettek volna ellene, akkor is keresztül vitte volna szándékát, akkor is kicsavarta volna Gyula kezéből a revolvert. Oda szoritotta a falhoz a kétségbeesett ifjút és mielőtt az csak egyet mozdulhatott volna, elvette tőle a gyilkos fegyvert.

Aranka megkövülten állt félre, mikor Béla Gyulának nekirontott; imára kulesolta kezét és térdre rogyott. A szállásadó öreg házaspár már csak akkor tipegett be a küzdelem színhelyére, mikor Béla a díványon ült a két testvér között. Béla intett nekik, hogy távozzanak, a mit azok megrémült arczczal meg is cselekedtek.

— Gyula, te mégis csak gyáva ember vagy, kezdé Béla. Hol itt a lelkierő, melynek az ember műveltségével együtt kell fejlődnie? Ezt érdelemte tőled szegény testvéred, hogy most, mikor Istentől, embertől elhagyatva áll a világon, hogy most te ilyen könnyű szerrel akarsz megválni a gondoktól? Most mutasd meg, hogy szerető testvér vagy. Azt hiszed, hőstett az, ha golyót röpítesz agyadba? Az élet nem mindig arany tálcán kínálja az embernek a szerenese ajánlékait; tudd meg, ha eddig nem tudtad, hogy küzdelem az élet, keserves küzdelem. A ki boldog akar lenni, annak szenvedni kell tudnia. Emlékszel, mit olvastunk együtt Arany egyik költeményében?

Kél és száll a szív viharja,
Mint a tenger vésze.
Fájdalom a boldogságnak
Egyik alkatrésze.

— Köszönöm Béla, az Isten áldja meg, hogy megmentette testvéreimet, szólta Aranka, Béla jobb kezét megszorítva. Ugy-e, Gyula, mégis csak derék ember ez a Béla.

Gyula fölkel a díványról, oda ment hűgához, homlokán esőkölt a szavakkal:

— Megbocsátasz, ugy-e, jó hugoskám, kétségbeesett szándékomért. És én itt tudtalak volna hagyni? Nem, ne félj, erős leszek. Jó barátot adott az ég nekem — s ezzel átölelte Bélát, ne hagyj el minket, Béla.

— Ha úgy akarjátok, megújul a régi jó viszony köztünk. Úgyis valami titkos erő vonzott engem mindig hozzátok.

A háziasszony mégis csak nem állhatta meg, hogy újra be ne nézzen az úrfi szobájába; de

ezúttal már cognacot is hozott magával. Kitalálta ő azt magától is, mi történhetett Pusztafalván, hogy Aranka kisasszony egyesegyedül ide jött — gyászrubában. Nem is kérdezte, mi baj, csak megtöltött három pohárkát és kínálgatta őket.

— Jó lesz erősítőnek, mondá, egész más kedve lesz az embernek, ha iszik egy pohárkát ebből a jó cognacból. Nézzék csak, három csillagos, ez a jó; úgy-e Aranka lelkem, ilyenekkel traktáltuk minket is Pusztafalván, mikor két éve ott voltunk az öregemmel. Hja, akkor más élet volt még, milyen fiatalos jó kedvvel mászkáltunk még akkor, de most . . . Hanem már ez az élet sorja. Ha én még egyszer ilyen fiatal volnék, mint a

Elvette tőle a gyilkos fegyvert.

kisasszony, meg az úrfiak, biz' Isten, nem búsul nek többet.

— Úgy-úgy, néni, biztatta Béla a háziasszonyt, én is azt mondom, nekem is kijutott már a sors-esapásból, olyan árván állok itt ezen a világon, mint kevés ember és mégis örülök az életnek, örülök, hogy küzdhetek. Isten nyugasztalja meg Holdassy bácsit, ő már befejezte pályafutását, melynek mi csak a kezdetét járjuk. Ránk is kerül a sor.

A néni is letelepedett az asztalhoz. Aranka meg a nélkül, hogy kérdezték volna, elmondta, hogy és mint jutottak árvaságra. Könyei már kiszáradtak szeméből s bár látszott rajta elbeszélés közben, hogy minden szó fájdalom közt született ajkán, eléggé nyugodtan mondta el a szomorú történetet.

(Folytatása következik.)

V. LÁSZLÓ ESKÜJE A HUNYADI HÁZNAK.

Megesküött a király	Nemes bizalommal	Mit? megöltök engem?	Szép vitéz Hunyadit
Hunyadi Lászlónak:	László Budán termett,	Én ártatlan vagyok,	Föl Szent-György terére
«Esküszöm az égre,	Szerelme egébül	S a király végtére	Hurezolták a latrok...
Az ég istenére,	Mély pokolba szédül:	Esküvel ígérte,	Többet is akartok
Bántani nem foglak.»	Tömlőzbe vettetett.	Hogy bántani nem fog!»	Tudni? Kifolyt vére!

A KÓRHÁZ KERTJÉBEN.

(Képünkhez.)

Szegény szenvedők üdülő-helye. Nehány kiszáradt fa, sovány pázsit, gidres-gödrös talaján, rozzant padok az út szélén, melyen sütkérezve szívja csendes pipáját egy-egy gyógyuló-félben levő beteg — ilyen nagyjában mindig az a darab föld természet, mely minden kórház udvarán megtalálható. De azért öröm és remény tanyája ez a kórteremk szürkéségeihez képest, melyből most kelt ki épen gyöngye inakkal az üdülő beteg. A magas házak kőfalai csak fukaron engedik a külvilág zsviváját beférközni a kórház némaságába, de azért megvan a kórháznak is a maga élete, a maga világa, melyhez hozzátörődik az, kit a boldogtalan sors a nyomor e nagy menhelyének fedele alá juttat. Azok a esendes anyókák, kik asztal körül telepedve költik el szerény reggeli-

jöket, inkább megszokásból, mint szükségből forogtatva mellé kötöttüket, itt is megtalálják, a mire vágnak: a nyugalmas, gondnélküli életet, az elmúlt idők emlékezetén böngészgető ártatlan tréceselést. És vannak emberek, kiket foglalkozásuk köt e szomorú falakhoz, s bár előlük nincs elzárva a külvilág, mégis otthonuk lett az a ropant karbolszagú épület, melyet titkos borzadályal kerül az épkézláb ember. Hlyenekből is mutat néhány alakot a Frithjof *Smith* szép képe: gondtalanul játszó gyermekeket, nyájas szavú ápolónőket, fehér ruhát teregető mosónét. De hány van aztán olyan is, a kinek igazi megváltás utja a kórház kertje a szenvedés börtönéből az egészséges élet visszakívánt küzdésébe. Milyen boldogan, milyen jóleső érzéssel szívhatják ezek a tavasz első napjainak üde, friss levegőjét. Rabmadár, ha megszabadul gyűlölt kalitkájából, nem örül úgy szabadságának.

IRODALMI PÁLYÁZATUNK.

Mint minden esztendőben, úgy az idén is alkalmat akarunk adni a mi kedves olvasóinknak, hogy tehetségüket nemes vetélkedésben kimutassák.

Irodalmi pályázatra szólítjuk őket. Tétéleink olyanok, hogy kiki érvenyesítheti képességeinek külön-külön körét. Senkit álszégyen vissza ne tartson, vegyen benne kiki részt. Bennünk igazságos bírálókra fognak találni; figyelmünket nem fogja kikerülni semmi, a mi elismerésre és buzdításra érdemes.

A legjobb dolgozatok szerzői *értékes könyvjutalomban* részesülnek; műveik közlésére a jogot fenntartjuk magunknak.

Tétéleink itt következnek:

1. *Valamely ifjúsági ügyről vagy kérdéstről szóló irányczikk*, lehetőleg kerek, velős formában. Mintául szolgáljanak a «Tanulók Lapja» élen megjelenő első cikkek.

2. *Valamely hazai vagy külföldi jeles irodalmi alkotás esztétikai fejtegetése*, vagy egy író jellemzése. Előnyben részesülnek ama dolgozatok, melyek lehetőleg kevésbé tárgyalt, kevésbé közkeletűvé vált tárggyal foglalkoznak.

3. *Ismeretterjesztő értekezés*, bármely tudományágból. (Történelem, földrajz, természetrajz, fizika.)

4. *Eredeti elbeszélés*, mely anyagát az iskolai életből merítse.

5. *Eredeti költemény, magánjelenet vagy egyfelvonásos ifjúsági színdarab*.

Végül jutalomban részesül, a ki olyan elmés és magvas *tudományos kérdést* vet föl, mely az ifjúság érdeklődését lekötni képes és az iskolai tanulmányok alapján megfejthető. (Ilyen kérdéseket többször adtunk fel már e lapban: például. Beszélhetett-e Aeneas Didoval? Ott volt-e Toldi György Laczfí seregében? Az Odysseia VII. ének 224—225. sorainak megfejtése.)

A dolgozatokat folyó évi *április hó 15-éig* lehet beküldeni a *szerkesztőséghez*. Jelégés levélke csatolandó hozzájuk, mely a pályázó nevét, lakóhelyét és igazolásul a T. L. neki járó czímszalagját tartalmazza.

Pályázatunkban nemesak rendes előfizetőink vehetnek részt, de azon *önképzőköröknek tagjai is*, melyek lapunkat járatják. Az illetők a kört vezető tanár úrnak bizonyító soraival igazolhatják tag-voltukat.

Kedves olvasóink! Vegyetek minél számszerűsabb részt e nemes vetélkedésben, hogy az igazán a tehetségek erőpróbája legyen. Számítunk rá, hogy az a verseny most nagy szabású lesz.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Magyar Nyelvőr. Huszonnyolcz évvel ezelőtt indította meg ezt a folyóiratot Szarvas Gábor, hallhatatlan nyelvészünk és azóta győzedelmes pályát futott meg az. Fáradhatatlan harcos módjára állott őrt a magyar nyelv kapuja előtt, védelmezvén romlatlan tisztaságát, irtogatván a beossonni törekvő idegenszerűségeket, fattyúhajtásokat. Igazi kincs az az anyag, melyet 28 év alatt a Nyelvőr nagyraott gárdája a folyóirat hasábjain felhalmozott. Szarvas Gábor azóta kidőlt, de utóda, Simonyi Zsigmond az ő szellemében működik. A *januáriusi* füzet gazdag, változatos tartalmat mutat. Elén Tolnai Vilmos nagy tudással értekezik a személynevekről, mint köznevekről. (Bolond Istók, Anda Pál, Olesó János.) Trenesényi Károly a német eredetű szólásokat vizsgálja, melyeket két csoportra oszt: a magyar észjárással ellenkezőkre s így kiirtandókra és meghonosultakra, melyeket meg kell tartani. (Ilyenek: igazat ad valakinek, jót áll, áprilist járat valakivel, bakot lő, élére állt valamit, sok fától nem látja az erdőt, fején találja a szöget, elvesztette a fonalat, csupa fül vagyok stb.) Szily Kálmán a *rés* szót a *rözsével* vallja egytestvérnék. Közre van adva Arany Jánosnak egy tallózása az idegen szókötés mezején, melyeket ő még 1878-ban adott át a Nyelvőrnek. Ebből is kitétszik, mily aprólékos gondot fordított Arany az irodalmi nyelvhasználat megfigyelésére. Fülöp Sándor az *aligha, alighanem* alkalmazását vizsgálja. Zoltvány Irén érdekes adalékot bocsát közre: egy 1558-ból kelt végrendeletet. Kiss Ernő Fazekas és Balogh István «Ludas Matyi»-jának nyelvét veti össze, az előbbiét közmondásokkal telt volta, a másikat népiessége jellemzi. Csendes Aladár Kóbor Tamás egy regényének magyartalanságaiból állít össze gúnysos «Kised Szótárt». Ezután adatok következnek a nyelvújításhoz és a német-magyar szótárhoz. A *Nyelvművelés* rovatban Bellaagh Aladár hibáztatja a *kiüt* és *válút* szavakat; Freesky János a *levél, lap, oldal* és Joannovics György az *ódik, ódik* képzőről szól. A magyarázatok, helyreigazítások közt Simonyi a *tegent* perzsa szónak mondja; Melich János két régi codexből kiasott ritka szó értelmét deríti föl (*hivatal* = gyógyító fű; *retke* = halfajta); Maurer Mihály népetimológiákat közöl. A nép nyelvhasználatának közt Gyarmathy Zsigáné kalotaszegi szólásokat szolgáltat, Vikár Béla pedig szent-mártoni népmesét. Megemlítjük, hogy a Nyelvőr új esztendőből kiállításban is megszépült.

Bessenyei György: Agis tragédiája, 1772. Kiadta dr. Lázár Béla. Budapest, megjelent a Franklin-Társulatnál. (Régi Magyar Könyvtár XIII.) Az eredeti 1772-iki kiadás címlapjának hasonmásával. — Ujabbkori irodalmunknak e korszakos terméke ma már a legnagyobb ritkaságok egyike, pedig az irodalomtörténeti tanítás mindenütt e darabbal kezdi költészetünk ujabbkori fejlődését. Nagyon öröndetes azért, hogy most ez elegánsan kiállított szép füzetben olesó áron (60 kr.) mindenkinek, főleg az ifjúságnak is hozzáférhetővé vált. Lázár Béla egy 20 lapra terjedő bevezetésben tárgyalja a darab viszonyát forrásaihoz, főleg Plutarchos életrajzához és Gottsched ósdi német színművéhez, melyeket Bessenyei ismert, de nem követett szolgálai. Azután fejtegeti Bessenyei irodalmi törekvéseit, melyekre a bécsi gazdag színi élet és főleg Sonnenfels munkássága nagy hatással voltak. Végre kiemeli a darabnak azon vonásait, eszméit és stílbéli sajátságait, melyekkel irodalmunk fejlődésében oly előkelő helyet vívott ki.

Bolyai Farkas: II. Mohamed. Szomorú játék három felvonásban, 1817, kiadta Heinrich Gusztáv. A világhírű magyar matematikusnak e szomorú-játéka főleg tárgyánál fogva köti le érdeklődésünket: *Irene* megindító történetét tartalmazza, mely különösen Kisfaludy Károly legjobb tragédiája révén igen ismeretes; de irodalomtörténeti jelentőségű azzal is, hogy Kisfaludy Irene-darabjának nemcsak forrása, hanem alapja is. Heinrich az 56 lapra terjedő, érdekes bevezetésben az Irene-tárgy eredetét és földolgozásait tárgyalja. Kimutatja, hogy az elbeszélésnek nincsen történeti alapja és közli első följegyzéseit, Camerarius és Happel előadását, Bandello novelláját (melyet teljes fordításban közöl) és Mikes elbeszélését, melyből Bolyai közvetlenül merített. A tárgynak egyéb földolgozásai közül Heinrich behatóbban tárgyalja Ayrer 17-dik századi német és Peele elvesztett angol drámáját, Johnson tragédiáját, De la Noue, Ayerhoff, Schnetger szomorújátékait és egy névtelen német Irene-regényt 1858-ból. Végül röviden egybeveti Kisfaludy Károly és Bolyai darabjait. Ajánljuk ifjaink figyelmebe a tanulságos könyvet, mely a Franklin-Társulatnál, mint a Régi Magyar Könyvtár XIV. köteté jelent meg. Ára 50 kr.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Válasz a lévai «Szepesy Imre»-önképzőkörnek. Kedves fiatal barátaink! Az önök érdemes köre minden évben színi előadást szokott rendezni. Az idén fontos újítást szándékoznak életbeléptetni, a mennyeiben az eddig nagyobbára németből átlántált ifjúsági színdarabok helyett klasszikus görög, római vagy magyar darabokkal akar megpróbálkozni, mert ezek az önképzés célját jobban előmozdítják, mint a semmi nemesebb eszmét ki nem fejező, pusztán mulattatásra szánt művek. Igen ám, de még a közönség érdeklődésével is számot kell vetni. Hozzánk fordulnak tehát tanácsért a darab megválasztásait illetőleg.

A legnagyobb örömmel tesszük meg ezt és üdvözljük körüket életrevaló gondolatukért. A választ azért adjuk meg ebben a rovatban, mert kérdésük precedensszámba megy és szeretnők, ha válaszukat nemcsak önök olvasnák figyelemmel.

Önök előtt a darab-megválasztásnál két mód állhat: vagy *egyetlenegy*, az egész programot betöltő színjátékot adnak; vagy *egyveleges előadást* rendeznek, melyet mi hálásabbnak tartunk. Ha az elsőt választják, akkor az a darab a világot se legyen *tragédia*: az ilyesmi meghaladná erejüket. Ellenben *vígjátékok* bátran megpróbálkozhatnak; ez könnyebb és háládatosabb feladat.

Még inkább kecsgetne sikerrel az *egyveleges előadás* módjátja. Ennek keretében helyet foglalhatnak egyfelvonásos vígjátékok vagy vígjátékreszletek mellett tragikus remekművekből vett szemelvények. Így a tehetségek is jobban érvényesülhetnek.

Micsoda alkalmas darabokat ajánljunk? E részben első sorban tényekre kell hivatkoznunk. Tudtunkkal előadták már diákok Aristophanes *Felhőt* (a László-intézetben; erről kép is jelent meg a T. L.-ban), Kisfaludy Károly *Pártütőit* (Kőszegen) Molière *Kénytelen házasságát* (Győrött), ugyancsak Molière-től *Botisnáltá doktort* (Szombathelyen) és Tóth Kálmánnak *Nők az alkotmányban* ez. vígjátékát. Katona *Bánk-bánjából* igen sűrűen mutatnak be részleteket. (Békétlenek jelenete, Tiborecz.) A székesfehérvári főreáliskola Vörösmarty *Csongor és Tündéjéből* szavaltak jeleneteket. Vörösmarty *Maróth bánjából* gyakran hang-

zik föl önképzőkörökben Maróth és Bod híres dialógusa. A bajai diákok korhű római jelmezekben adták elő Shakspeare *Julius Caesarjának* nagy forumi jelenetét. (Antonius beszéde.) Sőt mi *latin* nyelven is hallottunk színjátszást: a szombathelyi gimnázistáktól, kik Plautus *Trinummus*-ából nyújtottak egy részt.

Alkalmas előadások telnének ki még Shakspeare *«Coriolanus»*-ából és Szigligeti *Trónkeresőjéből* vagy *II. Rákóczy Ferenczéből*; a *vígjáték* ajánljuk még Kisfaludy Károly *Mátyás diákját*, mely egyfelvonásos pompásan megfelelne céljaiknak, de még inkább Szigligeti *Liliomfiát*. Ez az örökifjú móka elmaradhatatlan sikert ígérne!

Ime egy rögtönzött kis összeállítás, melynek hézagait azonban betölthetik önök, vagy az ügy iránt érdeklődő társaik. Dicséretreméltó vállalkozásukhoz jó szerencsét kívánunk. Macte pueri!

Önképzőköri krónika. A pécsi főreáliskola szorgalmas önképzőkörének január 15-iki ülésén elfogadták Kohn Jenő VII. o. tanulónak a magyar dráma fejlődéséről szóló dolgozatát és Misángyi Vilmos VIII. o. tanulónak mennyiségteni értekezését, melyben három geometriai tételt analitikai úton bizonyít. Végül Frankl Henrik VIII. o. t. sikerülten adta elő Kossuth Lajosnak a hadsereg megajánlásának ügyében tartott beszédét. — A *zalaiegerszegi* főgimnáziumban Anyos László recitator előadást tartott «a szavalás művészetéről», azonkívül több költeményt szavalt el, s az ifjak sűrű tapssal jutalmazták az előadót. — A *soproni* Lähne-intézet önképzőköréről veszzük ezen sorokat: «A legutóbbi ülésen Kiss Pál tanár úr, a kör vezetője, ismételten kifejtette az önképzőkör célját, mivel többen a helyett, hogy nagy költőink remekeit megtanulnák s igyekeznének a szép előadási képességet is elsajátítani, idétlen szerelmes verseikkel és rosszul motivált novelláikkal gyötrik a kört. A vezető tanár úr kijelentette, hogy ezeket irhatják a maguk gyönyörűségére, de a körben az időt többé nem fecsérlé velök. Ha valaki írásbelileg akar működni, tessék értekezni, esztetikai fejtegetéseket írni». — A *székesfehérvári* főreáliskola «Vörösmarty-önképzőkör»-nek pályatétellei a következők. 1. A magyar irodalomból: Mikes és Faludi nyelvének összehasonlítása. A gúnyos elem népköltészetünkben. Emlékbeszéd Horváth Boldizsár felett. (Ezt valamilyen *szombathelyi* intézet pályafeltételei közt is szeretnők látni.) 2. A francia nyelvű: Tetszés szerinti prózai és költői szöveg fordítása. 3. A történelemből: A királyi hatalom gyakorlása a magyar történelemben. A westphali béke következményei az európai államokra nézve. 4. A földrajzból: A keleti és nyugati félgömb összehasonlítása. A vízszintes tagoltság befolyása a műveltség terjedésére. 5. A Természettudományból: Az ásványok közvetlen és közvetett használhatósága, tekintettel az iparműtan legújabb vívmányaira. 6. Fizikából: Az elektromagnetizmus újabb vívmányai. — Az *operjesi* kir. kath. főgimnázium «Kisfaludy-kör»-e ezen iskolai évben hét gyűlést tartott eddigéig. A két elsőről már beszámoltunk a T. L.-ban, az utolsó ötről most fogunk. Beérkezett kilenc írásbeli munka, a melyek közül a következőket fogadták el a bírálók: «Tinódi jellemzése» Schirilla Szólon VII. o. tanulótól; «Ember tervez. Isten végeze», elbeszélés Földi Dezső V. o. tanulótól; «Csokonay Vitéz Mihály méltatása» Legeza József VII. o. tanulótól; «Pásztorúrné», elbeszélés Bokor László VII. o. tanulótól; «Tragikum Arany János költészetében» Petrik Emil VIII. oszt. tanulótól. Szabad előadást tar-

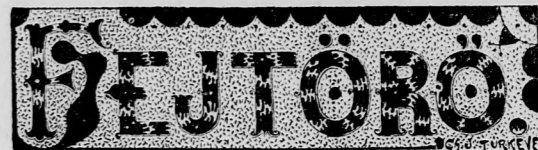
tottak: Komáromi Ferencz VIII. o. tan. «Tompá virágregéi»-ről és Szemán István VIII. o. t. «A fantáziá»-ról. Az utóbbi jegyzőkönyvi dicséretet nyert. A számos szavalás közül Kerekes Pál VIII. o. tanulóé («Jövendőlés» Petőfitől) jegyzőkönyvi dicséretet kapott.

Nyelvészeti vitaközlés. A *csurgói* ev. ref. főgimnázium «Csokonai-önképzőkör»-ben január 14-ikén ezt a kérdést vitatta meg a kör: «Helyesen alkotott szó-e a *könyvtárnok*?» Neumann VIII. o. t. szerint, ha a «könyvtár»-t veszzük alapszónak, akkor helytelenül alkotott szó, mert a «nok» szláv képzővel van képezve; de ha a «könyv»-et vesszük alapszónak, akkor jó, mert a régi magyar «tárnok» szóval van összetéve. — A kör Neumann nézetét elfogadta. A másik vita-kérdés «A *létért*» szó használata a nép nyelvben és irodalomban» volt. — Örömmel adjuk ezt közzé annak tanúságul, hogy a nyelvtudomány is helyet hódít az önképzőkörökben.

Hangverseny Budán. A II. kerületi felső kereskedelmi iskola «Versegly-önképzőkör»-e január hó 6-ikán a «Fácán» nagy termében hangversenyt tartott, a budai előkelőség előtt jó sikerrel. A program igazán szép művészi számokat tartalmazott. 1. Mimosakeringő (Sidney J.-tól), előadta Banovits Coriolán vezetése mellett az önképzőkör zenekara. 2. «A fogoly lengyel» (Csengey Gusztáv-tól), szavalta Saághy R. Aurél. 3. «Tavaszi dal» (Mendelssohn), énekelte Weisz Alfréd vezetése mellett az önképzőkör daloskara. 4. «La Regatta Venetiana» (Liszt Ferencz-től), zongorán játszotta Fleischbauer Tamás. 5. «Ilora» (Váradi Antal költeménye, zenésítette Ernye József,) szavolta Voigt Gyula, zongorán kísérte Hubai Aladár és hegedűn Pál Jenő. 6. «Bánk-bán» II. felvonásának nagy jelenete a békétlenekkel. Ez volt az ünnepély fénypontja. Bánk bánt Braun M., Mikhált Laufer J., Pertur Pál H., Simont Buzik J. adták. 7. «Népdalok» (Káldy Gyula átíratában), előadta a daloskar. 8. I.-ső «Air Varié» (Dankla J.-tól), hegedűn játszotta Schaffhauser Béla, zongorán kísérte Hubai Aladár. 9. «A komikus», (monolog), szavolta Jakopovits József. 10. Részlet a «Varázsfuvolából», énekelte Weisz Alfréd, zongorán kísérte Banovits Coriolán. 11. «Hunyadi induló», játszotta az önképzőkör zenekara.

Czuczor Gergely emlékezete. Az érsekujvári kir. kath. főgimnázium önképzőköre tán az egyetlen az országban, mely évente meg szokta ülni a lángbuzgalmú szerzetesnek, az ékes nyelvű eposzok és magyaros népdalok költőjének, a tüzes *Riadó* elharsogatójának születése napját. Deczember 17-ikén volt az ünnepély. A főgimnáziumi énekkar a Hymnust és a Szózatot énekelte el. Conlegner József VIII. o. tan. elnök megnyitó beszédet mondott, utána Vadkerty József VII. o. tan. szavalt a «Eprész leány»-t, majd «Czuczor élete és működése» cz. pályanyertes művet olvasta fel szerzője, Singer Gáspár VIII. o. t. Ezután «Czuczor emlékezete» című ódát, melynek szerzője Noszkay Ödön VIII. o. t., Körmeny György VIII. o. t. szavalt el. Végül a «Riadó»-t szavalt Engel Márton VIII. o. t.

Gyász érte a kecskeméti ev. ref. főgimnáziumot. Nagy Ferencz, az irodalom és bölcsészet rendes tanára, az ifjuság legnagyobb pártfogója, életének 56-ik, buzgó tanári működésének 28-ik évében, január 2-án szívizélhűdésben meghalt. Temetése 4-én ment végbe, — családjá nem lévén, a kollégium udvarán, a helybeli róm. kath. főgimnázium és a főreáliskola ifjúságának és tanári karának részvéte mellett.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

Melyik az a két szám, melyeknek különbsége és hányadosa öt?

Földrajzi kérdés:

Melyik az a város a Rhóne mellett, a melyhez sok római emlék fűződik? 1309—1378-ig a római pápák székhelye: 1797-ben kebelezték végképen Franciaországba; érseki székhelye régi templommal és selyem-ipara van.

Történelmi kérdés:

Melyik város az Romániában, a hol 1792 január 19-ikén béke kötöttett Török- és Oroszország között?

Természettudományi kérdés:

Mi a neve annak a virágnak, a mely 30—60 czm. magasságú kedvelt dísznövény? Virágjának fehér, rózsaszínű, sötétpiros vagy tarkaszínű, ötszirmú pártája van; a termő maghona ötrekeszű; termése szőrös tok.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. február 3.

A megfejtéseket levelezőlapon kérjük.

A 3. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 56 és 36. **Földrajzi kérdés:** Akna-Szlatina. **Történelmi kérdés:** Cannae.

Helyesen fejtették meg: Miróczy A., Weisz Hugó, Tóth Elek, ifj. Mailáth László, Antony Gyula, Láng Aladár, Groedel Lajos, Hetey László, Rácz Sándor, Nagy Vince, Novák János, Schwarz Gábor, Bede József, Patek Béla, Puskás Endre, Litsek Zoltán, Nyisztor A., Wundszan Sándor, Batori Hugó, Gombos B., Herresbacher Dénes, Farmasy Antal, Vissi Ferencz, Jakab János, Hábner János, Polnitzky Leo, Benes József, Frey Zoltán, Orliczky János, Füst János, Schutz Lajos, Simon György, Politzer Dezső, Goldmann Arthur, T. E., Gross József, Kuesera Kálmán, Szadnik Sándor, Holly Sándor, Némethy Béla, Rodowicz Vilmos, Pascer Pál, *Sebők Dezső*, Acs Nagy István, Grünbaum Lajos, Török Dezső, Pivny Aladár, Zsidek Antal, Farkas Tivadar, Báró Maillot Nándor, Simonyi István, Révész Sándor, Benkő Jenő, Névedí Botka Andor, Szabó Frigyes, Polesa János, Tischler József, Fialovits Béla, König Jakab, Szilárd Andor, Feigler Othmár, Bauer Herbert, Balogh Miklós, Vadas Zoltán, Jakabb Gyula, Csaszlava János, Brunner Zoltán, Laban Antal, Bogdán Ernő, Szécskay Dezső, Harsca János, Klein Vilmos, Kiss Pál, Balassa László, Blumenschein H., Kirchner

Gyula, Vad Lajos, Koch Nándor, Halmy Gy., Beck Pál, Miklós, Buchwald Pál, Klein Ignác, Csáthy Dezső, Dada András, Iván Kornél, Neumann Elemér, Trummer Árpád, Géczy Géza, Fiedler Kálmán, Nyisztor Albert, Prodanovits Tivadar, Bohrandt Lajos, Pláyer Leó, Bergl György, Böhm Gyula, Istvánffy József, Günsler István, Takaró Géza, Herczeg Dezső, Szivessy Lehel és Tibor, Benisch Arthur, La Borda Jenő, Sámuel Géza, Laufer Rezső és Ödön, Glaser Aladár, Bányai Béla, Chabada Jenő, Schenkenberger József, Kurimay Mihály, Kvier József, Szabó István, Singer Zoltán, László Sándor, Páscu Pál, Techet Károly, Kálmán Károly, Zubor Imre, Faragó Sándor, Mildner Kálmán, Weisz Mór, Kármán Oszkár, Tibor József, Szinay Sándor, Polczner Kálmán, Simonkay Aladár, 58. számú előfizető, Lukachich Mihály, Lator László, Klosz János, Avedik Lukács, Kinsky Jenő, Veinberger Arthur, Wohlstein Sándor, ifj. Barthonek Károly, Mayer Ottó.

A kitűzött könyvjutalmat, Lessing Bölcs Náthánja cz. művet *Sebők Dezső* gimn. VI. o. tan. nyerte el Szabadkán.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Emenet György. Szeged. Az elküldött jutalom-könyv visszaérkezett *Czimzett ismeretlen* felirással. Kérjük, írja meg *pontos lekezemét*. — **D. G.** Vallja meg kedves hivünk, nem találja-e nagyon, de nagyon szomorúnak a saját tudósítását, melyben ilyen passzus fordul elő: «Ezután N. N. alelnök igen szakszerűen és elmésen megírt bírálatát olvasta fel, néhány beérkezett költemény fölött. Sajnos, hogy felolvasását igen nagy figyelemmel hallgatták, minek oka igen nagy népszerűsége, mi könnyen bukását is idézheti elő.» Az ehhez hasonló jelenségekről jobb hallgatni, mert az ilyesmi a körnek mindenére válhatik, csak besülette nem. Elég sajnós, hogy a békés munkásság helyét patvarkodás és személyeskedések foglalják el. — **Nausikaa.** A küldött ügyes dolgokat vettük, olvastuk, felhasználjuk. Gyöngyösi megy. Az elbeszéléseket várjuk. Üdvözet. — **M. O.** Dresden. A szászok szép országában se feledkezék meg az édes hazáról. Sokat írjon és olvasson magyarul. Hol és mit tanul? — Előfizetőink közül többen hódolnak a *képes levelezőlapok* gyűjtése divatjának és ez úton kéri kollégáikat, hogy velük képes levelezőlapokat váltani sziveskedjenek. Címeik: *Hirsch Géza* gimnáziumi tanuló Keszthelyen; *Osváth Jenő* Rozsnyón; *Kálmán Károly* reálisk. tanuló Lőcsén; *Pirny Aladár* Aradon. — **Sch. L.** Zombor. Tudósítónak való ajánlkozását elfogadjuk. Pontos és élénk értesítéseket kérünk. — **K. J.** Nagyvárad. Ha megüti a mértéket, mért ne? Küldje be, hogy megismerhessük. — **Sz-y.** Elfogadjuk. «Remington» írása valóban igen tetszetős. — **G. B.** Sátoraljaújhegy. Ha valami kérdést akar közzétenni, csak küldje be bátran. Ajánlkozását tudtul vettük. — **L. L.** Budapest. Tiszteletpéldánnyal nem szolgálunk, de könyvjutalomra számot tarthat, ha egyszerszind előfizető. — **P. P.** Hódmező-Vásárhely. Az «Írásbeli feladatok» közt igen sok van vázlatosan és bővebben is kidolgozva. — **L. A.** Szilágy-somló. Iglón nyolcosztályú, magyar nyelvű gimnázium van. Internátus tudunkkal nincs hozzá mellékelve. — **B. E.** Sepső-Szt.-György. Forduljon Meyer Ottó dresdeni előfizetőnkhez. — **J. Gy.** Temesvár. Tudtul vettük és reméljük, szorgalmas tudósító lesz. — **H. J.** Lőcsé. Arany László összes költeményei most jelentek meg pompás kiállításban a Franklin-Társulatnál. Áruk fűzve 2 fűt 50 kr, kötve 3 forint 50 kr. — **W. J.** Budapest. Szerzők műveire nézve bizonyos ideig fennáll a tulajdonjog, a meddig is színházban előadni, más nyelvre fordítani csak a szerző beleegyezésével szabad; ezen bizonyos idő leforgása után azonban a mű az emberiség *közkinésévé* válik. — **P. A.** kéri **L. B.** brassói kollégáját, hogy a neki dukáló képes levelezőlapot elküldeni sziveskedjék. — **H. F.** Mali Bukovec. Levele valóban meghatott bennünket, mert egy szorgalmas és jó diáknak érdemtelen balsorsán való bánata szól ki belőle.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Mindazonáltal sohse busuljon! Nem hogy egy évet, de egy napot sem fog veszteni. Azt tanácsoljuk önnek, hogy júniusban *feltétlenül* menjen neki a vizsgának; mint magántanuló és jó diák kényelmesen elkészülhet addiglan, hisz ép ezen osztály a könnyebbek közé tartozik. Meg vagyunk róla győződve, hogy sikerrel letezi. Rendkívüli határidőben való vizsgázásra ne gondoljon. Sursum corda! — **Gimnáziumi tanuló.** Össze kell vetni Shakspeare feldolgozását a «Plutarchos» idevágó helyeivel, s ebből kiderül, mennyiben élt költői szabadsággal Shakspeare a «Coriolanusban». Am, hogy e kidolgozást mi végezzük, azt nem kívánhatja tőlünk. — **P. L.** Nem kell. — **H. J.** A mennyit tud.

Alapítási év 1868. Eddig 3194 hallgató.

A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 6390. sz. rendelete szerint állami ellenőrzés alatt álló

Katonai előkészítő iskola

(Igazgató: **Fissinger Jenő** ny. százados.)

Budapest, V., nagykorona-utca 13. szám.

Évenként következő előkészítő tanfolyamokat rendez: az egyéves önkéntesi szolgálatra képesítő vizsgálat részére:

I. Január hó 2-től június hó végeig, szeptember hó 2-től február hó végeig 6 havi tanfolyamot, magasabb előképzettséggel bíró jelölteknek.

II. Szeptember hó 2-től június hó végeig 10 havi tanfolyamot, csekély előképzettséggel bíróknak.

III. Előkészítő-tanfolyam a **tartalékos-tiszti- és a tényleges hadapródi-vizsgálat** számára.

IV. Előkészítő-tanfolyam az összes **katonai képzőintézetekbe** való felvétel céljából.

8024

Prospektus és főlvilágosítások díjtalanul

Bekötési tábláink

elkészültek és a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalától Budapestben megrendelhetők. Annak a ki a bekötési tábla árát 80 kr. utalványon a kiadóhivatalba előre beküldi, a kiadóhivatal bérmentre küldi meg. Oly városokban, hol rendes könyvkereskedés van, ez is szívesen meghozatja.

Ajánljuk e bekötési táblákat mindazoknak, kiknek a **Tanulók Lapja** egész évfolyama birtokában van: izhások, egyszerűen szépek, illők egy szép és komoly ifjusági laphoz.

The Berlitz School of Languages

Erzsébet-körut 15/II.

FELNÖTTEK RENDSZERES OKTATÁSA

(tanfolyamok nagyobb gyermekek részére)

francia, angol, magyar, német és olasz nyelvben s elegendő számú tanuló esetén a spanyol, orosz, cseh és román nyelvben.

A Berlitz-iskolában a tanuló az első leccskétől fogva csak a megtanulandó nyelven beszél és csak azt hallja.

Mindegyik tanár csupán saját anyanyelvén oktat.

Oktatás reggeli 1/8 órától esti 1/2 10 óráig.

Berlitz-iskolák még 60 nagyobb európai és amerikai városokban vannak.

8025

Prospektusok ingyen és bérmentve kaphatók.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 fűt 20 kr.	DE RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 fűt 40 kr.			KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 fűt 80 kr.			Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		Kéziratokat nem adunk vissza.

«A SZENT-FÖLDÖN.»

Erődi Béla könyve.

«Felkeresem újból azokat a szent helyeket, melyeket az Üdvözítő az ő születésével, földi életével, halálával és feltámadásával megdicsőített. Ott állók a Golgothán, a nagy kinszenvedés helyén; látom szemeim előtt azt a sziklaüreget, melybe a Megváltó-

nak összeroncsolt testét temették.»

E sorokat olvassuk Erődi Béla «A Szent-földön» című legújabb munkájának előszavában. s jól esik arra gondolnunk, hogy a komoly tudós «kezében a bibliával», szívében a legszentebb meghatottsággal járta be azt a földet, melyért hajdanában százezer meg százezer keresztény ontotta véréit. Nem csupán a tudós kalauzol minket, midőn e könyvet olvassuk, hanem a hívő lélek is, a ki meg-megáll a romoknál, költői lélekkel megeleveníti, mozgalmas képét látja csaknem kétezer éves történeteknek, s az Üdvözítő földi pályafutásának emlékein el-tűnődik.

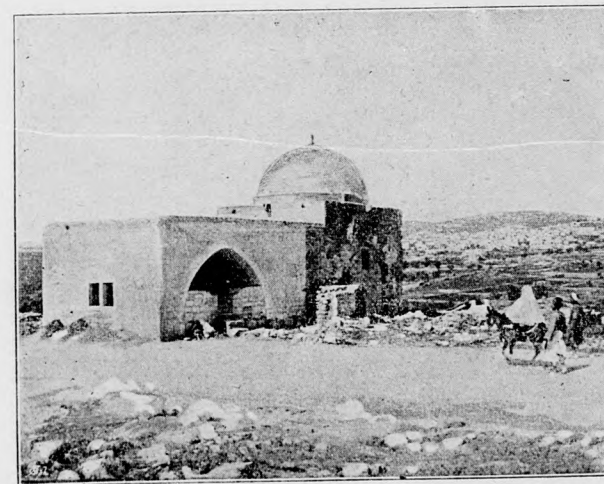
Az alexandriai kikötőből elindulva vezet minket a Szent-földre. A mint közeledik a hajó, felzsongnak az író lelkében a gyermekemlékek, a mint vallásos édes anyja mesél neki a gyermek Jézusról, s beléje csepegteti akarattalanul is a vágyat: vajha egykor lát-

hatná saját szemével azt a földet... És addig nem nyugszik, míg tervét meg nem valósítja.

A lelkesedésnek ez a melege kimondhatatlanul jól esik az olvasónak. Mintha kalauza iránt nagyobb bizalma támadna, kit nem merő kíváncsiság, ismeretekre való sóvárgás, hanem a szívnek és léleknek epekedése is készített útjára.

Aztán megismertet Palesztina földrajzával, közben-közben gyönyörű képek, fénykép után készült hű másai a valódi tájaknak, teszik még könnyebben megérthetővé leírását. Áttér a Szent-föld történetének ismertetésére. Világos és egyszerű nyelven, tömör képekben mondja el azt a megrázó tragédiát, mely Jeruzsálem népének osztályrészeül jutott.

A könyv legszebb fejezetei azok, melyekben Jeruzsálemlről, Betlehemről, szóval azokról a városokról beszél, hol az Üdvözítő élt, működött, szenvedett, meghalt és halottaiból föltámadva

RACHEL SÍRJA.